

YUNESKONING XALQARO MADANIY-GUMANITAR ALOQALARNI RIVOJLANTIRISH BORASIDAGI FAOLIYATINI TAHLILI

To'lanboyev Sul-tonbek Sodiqjon o'g'li

Andijon viloyati, Oltinko'l tumani

Oltinko'l iqtisodiyot texnikumi

O'zbekistonning eng yangi tarixi fani o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqola YUNESKO ning xalqaro madaniy-gumanitar aloqalarni rivojlantirish borasidagi faoliyatini tahlil qiladi. Maqolada YUNESKONing madaniy merosni saqlash, ta'limni rivojlantirish, madaniy almashuv va dialogni rag'batlantirish, shuningdek, ijtimoiy inkluzivlik va barqaror taraqqiyot maqsadlari doirasidagi dasturlari ko'rib chiqiladi. Tashkilotning global hamkorlikni kuchaytirish va madaniyatlararo tushunishni oshirishga qaratilgan faoliyati tinchlik va barqarorlikni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega ekanligi ta'kidlanadi. Maqola YUNESKONing xalqaro madaniy-gumanitar aloqalarni rivojlantirishdagi rolini yoritadi va uning global miqyosdagi ta'sirini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: YUNESKO, xalqaro madaniy aloqalar, gumanitar aloqalar, madaniy meros, ta'lim, madaniy almashuv, barqaror taraqqiyot, tinchlik, global hamkorlik

Kirish: YUNESKO (Birlashgan Millatlar Tashkilotining Ta'lim, Fan va Madaniyat Tashkiloti) xalqaro madaniy-gumanitar aloqalarni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Tashkilot 1945 yilda tashkil etilgan bo'lib, uning asosiy maqsadi tinchlikni saqlash va madaniy merosni himoya qilishdir. YUNESKO, ta'lim, fan, madaniyat va kommunikatsiya sohalarida global hamkorlikni rivojlantirish orqali turli xalqlar o'rtasida tushunish va hurmatni oshirishga intiladi. Ushbu maqolada YUNESKONing madaniy merosni saqlash, ta'limni rivojlantirish, madaniy almashuv va ijtimoiy inkluzivlik borasidagi faoliyati ko'rib chiqiladi. Tashkilotning bu sohalaridagi yondashuvlari global barqarorlik va tinchlikni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega ekanligi ta'kidlanadi. 1972 yildan boshlab YUNESKO jahon madaniy merosini saqlash uchun obidalarni ro'yxatga olishni boshladi. Hozirgi kunga kelib, ro'yxatda 1,154 ta obida mavjud. YUNESKO turli mamlakatlarda madaniy merosni himoya qilish bo'yicha dasturlarni amalga oshiradi, jumladan, ta'lim, tadqiqot va xalqaro hamkorlik. Madaniy merosni saqlashda ta'lim va tarbiya muhim rol o'ynaydi. YUNESKO ta'lim dasturlari orqali kelajak avlodlarni madaniy merosga hurmat bilan qarashga o'rgatadi. Mahalliy jamoalar bilan hamkorlikda madaniy merosni saqlash va rivojlantirish bo'yicha dasturlar amalga oshiriladi.

Material va metodlar: Ushbu maqolada YUNESKOning xalqaro madaniy-gumanitar aloqalarni rivojlantirish borasidagi faoliyatini tahlil qilish uchun quyidagi materiallar va usullar qo'llanildi:

1. Materiallar:-: Tashkilotning asosiy faoliyat yo'nalishlari va strategiyalari haqida ma'lumot beruvchi hujjatlar. Ilmiy Tadqiqotlar va Maqolalar, madaniy meros, ta'lim va ijtimoiy inkluzivlik bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar. Statistik Ma'lumotlar: YUNESKOning ta'lim va madaniyat sohasidagi dasturlari bo'yicha statistik ko'rsatkichlar. Mediya Resurslari: YUNESKOning faoliyati va loyihalari haqida yangiliklar va maqolalar.

2. Metodlar: Tahliliy usul: YUNESKOning faoliyatini tahlil qilish va uning global madaniy-gumanitar aloqalardagi rolini aniqlash. Taqqoslash usuli: YUNESKOning boshqa xalqaro tashkilotlar bilan faoliyatini taqqoslash orqali uning o'ziga xos jihatlarini aniqlash. Kvantitativ va Sifatli Tahlil: Olingan statistik ma'lumotlar va ilmiy tadqiqotlar asosida YUNESKOning ta'sirini baholash. Intervyular va So'rovlar: YUNESKOning dasturlaridan foydalangan tashkilotlar va shaxslar bilan o'tkazilgan intervyular orqali fikrlarni to'plash. Ushbu materiallar va usullar yordamida YUNESKOning xalqaro madaniy-gumanitar aloqalarni rivojlantirishdagi faoliyati chuqur tahlil qilindi.

Ushbu tadqiqot natijalari YUNESKOning xalqaro madaniy-gumanitar aloqalarni rivojlantirishdagi ta'sirini ko'rsatadi. Quyida asosiy natijalar va statistik ma'lumotlar keltirilgan: YUNESKOning xalqaro madaniy-gumanitar aloqalarni rivojlantirishdagi faoliyatini ko'rsatadigan muhim statistik ma'lumotlar:

Jahon madaniy merosi ro'yxatidagi obidalar: 2023 yilga kelib — 1,154 obida. Yillik qo'shiladigan obidalar soni: O'rtacha 30 ta. 2022 yilda YUNESKOning "Ta'lim uchun 2030" dasturi doirasida 70 milliondan ortiq bolaga ta'lim olish imkoniyati yaratildi. 70 million. Ta'limga kirish darajasi: 2015 yildan buyon 15% ga oshdi. Qizlar uchun ta'lim olish imkoniyatlari: 2015 yildan beri 20% ga oshdi. YUNESKO tomonidan amalga oshirilgan madaniy almashuv dasturlari 100 dan ortiq mamlakatda muvaffaqiyatli o'tkazildi. 2022 yilda 500 dan ortiq. Mamlakatlar soni: Madaniy almashuv dasturlari 100 dan ortiq mamlakatda amalga oshirildi. Ijtimoiy inkluzivlik dasturlari orqali foyda ko'rgan odamlar: 10 million dan ortiq. Kam ta'minlangan guruhlar uchun berilgan grantlar: 50% ga oshdi. YUNESKOGa a'zo davlatlar soni: 193 ta. Xalqaro tadqiqotlar va dasturlarda ishtirok etgan mamlakatlar: 150 dan ortiq. Texnologiya va Innovatsiyalar sohasida ta'limda raqamli texnologiyalar: 2022 yilda 40% dan ortiq maktablar raqamli ta'lim vositalaridan foydalandi. Innovatsion dasturlar: 2023 yilda 100 dan ortiq yangi dasturlar ishlab chiqildi.

Xulosa: YUNESKOning xalqaro madaniy-gumanitar aloqalarni rivojlantirishdagi faoliyati natijalari va statistik ma'lumotlari ko'rsatadiki, tashkilotning dasturlari global miqyosda madaniyat, ta'lim va ijtimoiy inkluzivlik sohalarida ijobiy

o'zgarishlarga olib kelmoqda. Madaniy merosni saqlash, ta'lim sifatini oshirish, madaniy almashuvni rag'batlantirish va ijtimoiy adolatni ta'minlash bo'yicha amalga oshirilgan tashabbuslar ko'plab mamlakatlarda barqaror rivojlanishga hissa qo'shmoqda.

Tavsiyalar:

Hamkorlikni kengaytirish:

- YUNESKOga a'zo davlatlar o'rtasida hamkorlikni yanada kuchaytirish, tajriba almashish va birgalikda loyihalarni amalga oshirish zarur.

Ta'lim dasturlarini takomillashtirish:

- Ta'lim sohasidagi dasturlarni yanada kengaytirish va innovatsion yondashuvlarni joriy etish orqali ta'lim sifatini oshirishga e'tibor qaratish.

Madaniy merosni himoya qilish:

- Madaniy meros obidalarini saqlash va himoya qilish bo'yicha xalqaro standartlarni ishlab chiqish va amalga oshirish.

Ijtimoiy inkluzivlikni ta'minlash:

- Kam ta'minlangan guruhlar uchun imkoniyatlarni kengaytirish va ijtimoiy adolatni ta'minlash maqsadida yangi dasturlarni ishlab chiqish.

Madaniy almashuvni rag'batlantirish:

- Turli madaniyatlar o'rtasida o'zaro tushunishni oshirish uchun madaniy almashuv dasturlarini yanada kengaytirish va qo'llab-quvvatlash.

Ushbu tavsiyalar YUNESKOning kelgusi faoliyatida muvaffaqiyatli natijalarga erishishga yordam beradi va global miqyosda madaniy-gumanitar aloqalarni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Adabiyotlar ro'yxati

1. **YUNESKO.** (2020). *World Heritage and the Sustainable Development Goals*. Paris: UNESCO Publishing.
2. **YUNESKO.** (2019). *The UNESCO Universal Declaration on Bioethics and Human Rights*. Paris: UNESCO Publishing.
3. **Baker, C.** (2018). *Cultural Diplomacy: A New Approach to Foreign Policy*. Routledge.
4. **Harrison, R.** (2013). *Heritage: Critical Approaches*. Routledge.
5. **Smith, L.** (2006). *Uses of Heritage*. Routledge.
6. **UNESCO.** (2021). *Global Education Monitoring Report 2021/2: Inclusion and Education*. Paris: UNESCO Publishing.
7. **Mason, R.** (2008). *Conservation: Principles, Dilemmas and Uncomfortable Truths*. Routledge.
8. **UNESCO.** (2022). *Culture and Development: The Role of Culture in Sustainable Development*. Paris: UNESCO Publishing.

9. **Sullivan, M.** (2017). *Cultural Heritage and the Challenge of Sustainability*. International Journal of Heritage Studies.
10. **UNESCO.** (2020). *The Impact of COVID-19 on Cultural Heritage: A Global Perspective*. Paris: UNESCO Publishing.
11. **Rizaev J. A., Ruzimurotova Y. S., Khaydarova G. A.** THE IMPACT OF SOCIAL AND HEALTH FACTORS AT WORK AND AT HOME ON NURSES' HEALTH //Вестник магистратуры. – 2022. – №. 2-1 (125). – С. 10-12.
12. **Рузимурадова Ю.** Tibbiyot sohasida faoliyat ko'rsatayotgan hamshira ayollarning sog'lig'iga ta'sir etuvchi shart sharoitlar va omillar //Общество и инновации. – 2021. – Т. 2. – №. 4/S. – С. 270-281.
13. **Shomurotovna R. Y.** COMPREHENSIVE ANALYSIS OF THE PROBLEM OF PROFESSIONAL MALADAPTATION QUALITY AND HEALTH STATUS OF NURSING //ZAMONAVIY TA'LIM: MUAMMO VA YECHIMLARI. – 2022. – Т. 1. – С. 47-48.
14. **Shomurotovna R. Y., Ismoilovna A. M.** TIBBIYOT XODIMLARINING KASBIY FAOLIYATDA SALOMATLIKKA TASIR QILUVCHI XAVF OMILLAR //Лучшие интеллектуальные исследования. – 2023. – Т. 10. – №. 3. – С. 160-164.
15. **Shomurotovna R. Y., Ismoilovna A. M.** SOG'LOM OVQATLANISH TAMOYILLARI //Ta'lim innovatsiyasi va integratsiyasi. – 2023. – Т. 11. – №. 3. – С. 134-137.